

RUSKON ESIOPETUKSEN OPPILASHUOLTOSUUNNITELMA

ESIOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET LUKU 6 OPPILASHUOLTO JA PAIKALLISESTI PÄÄTETTÄVÄT ASIAT

Sisällys

RUSKON ESIOPETUKSEN OPPILASHUOLTOSUUNNITELMA	
ESIOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET LUKU 6 OPPILASHUOLTO JA PAIKALLISESTI PÄÄTETTÄVÄT ASIAT	
Sisällys.....	1
Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet luku 6 Oppilashuolto	3
6.1. Monialainen oppilashuollon yhteistyö	3
Oppilashuoltoryhmät.....	4
6.2. Yhteisöllinen oppilashuolto	5
6.3. Yksilökohtainen oppilashuolto	5
6.4. Oppilashuoltosuunnitelmat.....	7
6.5. Paikallisesti päätettävät asiat ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta	7
Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta	7
Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma	10
Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut	10
Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat.....	16
Yhteisöllisen oppilashuollon järjestäminen ja sen toimintatavat esiopetusyhteisön ja -ympäristön terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi	16
Yksikkökohtaisen oppilashuoltoryhmän kokoonpano ja toimintatavat.....	16
Oppilashuollon yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa sekä erityisesti esiopetuksen siirtymävaiheissa	17
Yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä	20
Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus.....	20
Esiopetuksen kuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet	20
Suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.....	20
Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.....	20
Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen	21
Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä.....	22
Lapsen sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen esiopetuksessa	23
Esiopetuksen oppilashuollon tuki lapsen elämäntilanteesta johtuvissa vaikeuksissa, kuten perhe- ja lähisuhdeväkivalta tai päihde- ja mielenterveysongelmat.....	23

Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä	24
Oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys.....	25
Yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa, kuten perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoido	26
Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja huoltajien kanssa	26
Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen.....	27

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet luku 6 Oppilashuolto

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta esiopetuksen opiskeluhuollosta nimitystä oppilashuolto, opiskelijasta käsitettä lapsi, oppilaitoksesta nimitystä esiopetusyksikkö tai esiopetus. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä.

Lasten kehitysympäristön ja esiopetuksen toimintaympäristön muutosten myötä oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa esiopetuksen perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy kiinteästi esiopetuksen tehtävään edistää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Oppilashuoltotyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus.

Lapsella on oikeus saada maksutta oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Esiopetuksen oppilashuolto koskee myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia. Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetusyhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi lapsilla on oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Esiopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas ja opiskelijahuoltolaissa. Tässä luvussa määrätään oppilashuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta.

6.1. Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon lapsen ikä ja edellytykset. Esiopetusyhteisön tai lasten hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä huoltajan kanssa.

Esiopetuksessa oppilashuolto on esiopetusyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista on esiopetuksen henkilökunnalla. Oppilashuollon palveluita ovat psykologi ja kuraattoripalvelut sekä terveydenhoitopalvelut, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin lapseen, lapsen kehitysympäristöihin kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan siten, että ne ovat helposti saatavilla. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määrääjassa.

Lapsen huoltajalle annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja. Lapsen ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisäävät oppilashuollon tuntemusta ja edesauttavat palvelui-

hin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa.

Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen välinen vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa oppilashuollon toimintaa. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa lapsen terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään esiopetusyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Kehittämistyö edellyttää oppilashuollon suunnitelmallista arviointia.

Oppilashuoltoryhmät

Opetuksen järjestäjä asettaa oppilashuollon ohjausryhmän ja yksikkökohtaiset oppilashuoltoryhmät. Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi ikäryhmälle suunnattuja terveydenhoitopalveluja sekä psykologi ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kuin käsiteltävä asia edellyttää.

Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman opetuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla myös useamman koulutusmuodon, kuten esi- ja perusopetuksen, yhteinen.

Yksikkökohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa esiopetuksen oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Jos esiopetus järjestetään koulun yhteydessä, voi koulukohtainen oppilashuoltoryhmä toimia myös esiopetuksen oppilashuoltoryhmänä. Ryhmää johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Opetuksen järjestäjä ja oppilashuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen lapsen tai lapsiryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se esiopetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai lapsen läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää huoltajan suostumusta.

6.2. Yhteisöllinen oppilashuolto

Oppilashuolto on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyhteisön ja ryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan esiopetusympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen, neuvolan sekä muiden kunnan lasten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lasten ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Yhteisöllinen oppilashuolto luo esiopetuksessa edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Lapsella on oikeus turvallisiin oppimisympäristöihin, joihin kuuluvat niin fyysinen, psyykinen kuin sosiaalinenkin turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on lasten ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana yksikkökohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Opettaja, päiväkodin johtaja tai rehtori ilmoittaa esiopetuksessa tai matkalla esiopetukseen tai kotiin tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan lapsen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Rakennuksesta sekä opetustiloista ja välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös esiopetuksen kuljetuksia, tapaturmien ehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat. Kun esiopetus järjestetään koulussa, otetaan myös esiopetus huomioon kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa.

6.3. Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan

- lapselle annettavia terveydenhoitopalveluja, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina
- oppilashuollon psykologi ja kuraattoripalveluja
- yksittäistä lasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa.

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvu, kehitystä ja terveyttä. Esiopetuksen oppilashuollolla on tärkeä merkitys varhaisen tuen turvaamisessa ja ongelmien ehkäisyssä. Lasten yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että esiopetuksen arjessa.

Yksilökohtainen oppilashuolto esiopetuksessa perustuu aina huoltajan suostumukseen. Huoltajan osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttamisessa. Lapsen osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja edellytystensä mukaisesti. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa

ja luottamuksellista. Oppilashuoltotyö järjestetään niin, että lapsi voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Työssä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Asian käsittely myös yksittäisen lapsen tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu huoltajan suostumukseen. Huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai lapsen läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa lapsen asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Yksittäistä lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen lapsen nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- lapsen tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja on luovutettu. Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä lasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä lasta tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.

Terveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetyksi potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.

Lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä lapsen opettajalle, rehtorille tai päiväkodin johtajalle ja opetuksen järjestäjälle lapsen opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön lapsen tai muiden lasten turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista lapsen sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon.

Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä lapsen huoltajan suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle esi- tai perusopetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden esi- tai perusopetuksen järjestäjän pyynnöstä.

6.4. Oppilashuoltosuunnitelmat

Esiopetuksessa opetussuunnitelma tulee myös oppilashuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Valmistelutyössä tehdään yhteistyötä huoltajien ja tarvittaessa myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Paikallisella tasolla oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisessa yhteistyössä. Suunnitelmat ovat

- kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus
- paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta
- yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskevaa osuutta sekä yksikkökohtaisia oppilashuoltosuunnitelmia.

6.5. Paikallisesti päätettävät asiat ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta

Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta

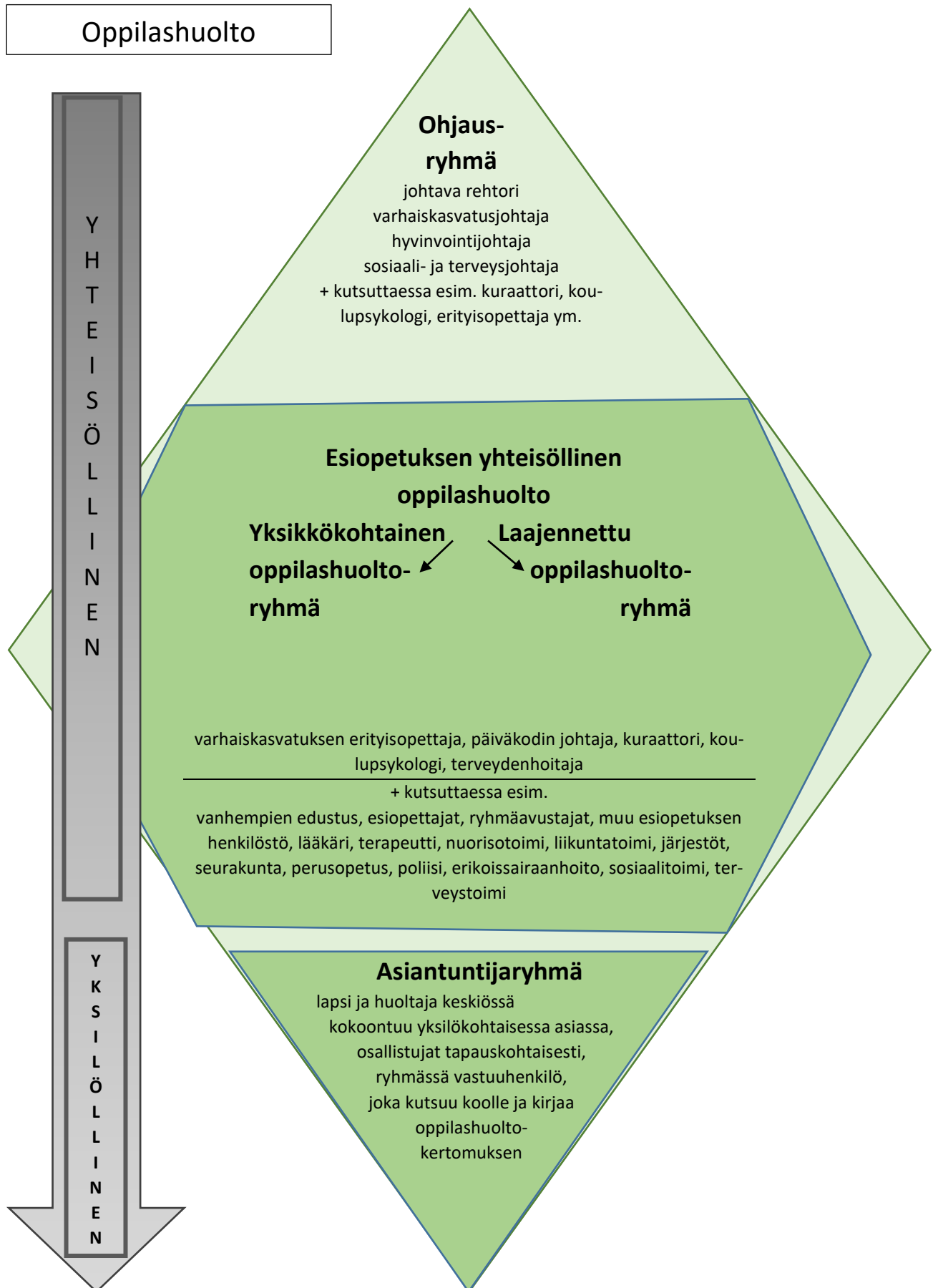
Opetussuunnitelmassa kuvataan esiopetuksen oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat. Siinä määritellään opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä yksikkökohtaisten oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaavat linjaukset. Oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaaviin linjauksiin on tarkoituksenmukaista sisällyttää suunnitelmien perusrakenne ja osa suunnitelmiin sisältyvistä asioista, jolloin turvataan suunnitelmien riittävä yhdenmukaisuus kaikissa yksiköissä. Yhteisiä osuuksia täsmennetään ja täydennetään yksikkökohtaisesti.

Tässä suunnitelmassa on kuvattu Ruskon kunnan esiopetuksen oppilashuolto kokonaisuudessaan, käytännöt ja periaatteet. Oppilashuoltosuunnitelmia on Ruskon kunnassa tehty kaksi, perusopetuksen ja esiopetuksen versiot. Tämä on esiopetuksen versio. Ruskon paikalliset käytänteet on kirjattu kursivilla, jotta ne erottuvat opetussuunnitelman perustetekstistä.

Kuntatasolla on perustettu oppilashuollon ohjausryhmä, johon kuuluvat johtava rehtori (koollekutsuja), hyvinvointijohtaja, sosiaali- ja terveysjohtaja sekä varhaiskasvatuksen johtaja. Ohjausryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa ja se vastaa oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista mahdollistamalla yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttamisen Ruskon kunnassa lain edellyttämällä tavalla. Ohjausryhmä voi konsultoida tarvittaessa koordinoivaa erityisopettajaa, koulupsykologia, kuraattoria tai muita asiantuntijoita. Ohjausryhmän jäsenet vastaavat myös oman toimialansa osalta Ruskon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivittämisestä.

Kuva 1. Oppilashuollon järjestämisen rakenne Ruskon esiopetuksessa

Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä esiopetuksen henkilöstön, huoltajien ja lasten kanssa. Oppilashuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman esiopetusyksikön yhteinen. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa.

Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla esiopetuksen henkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille.

Yksikkökohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään seuraavat asiat:

Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

Oppilashuoltosuunnitelmassa esitetään arvio esiopetusyksikön oppilashuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien oppilashuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitkä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arvio oppilashuollon kokonaistarpeesta tukee esiopetuksen käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön sekä oppilashuollon yhteistyöhön. Arviossa huomioidaan oppilashuollon seurannassa, kehittämisessä ja toteuttamisessa vaadittava opetushenkilöstön ja oppilashuollon palveluiden asiantuntijoiden työpanos. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti lasten terveyttä ja hyvinvointia sekä elinoloja koskevaa seurantatietoa. Lisäksi huomioidaan esiopetusyhteisön ja ympäristön tarpeet, asuinalueen erityispiirteet sekä tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä esiopetuksessa. Arvion valmistelussa otetaan huomioon myös lapsilta ja huoltajilta sekä esiopetuksen ja oppilashuollon henkilöstöltä saatava tieto.

Oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio esiopetuksen käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista, joita ovat ikäryhmälle tarkoitettut neuvolapalvelut sekä psykologi ja kuraattoripalvelut. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- oppilashuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava monialainen yhteistyö
- oppilashuollon palvelujen kohdentaminen yksittäisiin lapsiin, yhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä oppilashuollon kehittämiseen ja seurantaan.

Arvio Ruskon esiopetuksen oppilashuollon kokonaistarpeesta

Ruskolla on n. 6300 asukasta, josta esiopetusikäisiä on keskimäärin 85-95 ikäluokkaa kohden. Esiopetusta antavat päiväkotiyksiköt päätetään vuosittain opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnassa. Ruskon kunta on alueena melko yhtenäinen, maahanmuuttajien määrä on valtakunnallista keskiarvoa vähäisempi ja myös vuokra-asuntojen määrä kunnassa on vähäinen. Lähivuosina muuttoliikenne saattaa vaikuttaa lapsimääriin siten, että ikäluokat eivät merkittävästi pienene syntyvyyden laskemisesta huolimatta.

Esiopetuksen erityisopetus

Esiopetusryhmissä työskentelee yksi tai kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa, jotka vastaavat esiopetuksen suunnittelusta ja toteutuksesta. Lisäksi ryhmissä työskentelee varhaiskasvatuksen lastenhoitajia ja mahdollisesti ryhmäavustaja. Esiopetuksen erityisopetus jakautuu varhaiskasvatuksen erityisopettajan ja joustavan alkuopetusluokanopettajan kesken. Esiopetuksen pedagoginen tuki (tehostettu tai erityinen tuki) ei ole oppilashuoltoa vaan osa oppivelvollisuutta.

*Yksilöllisen oppilashuollon tarpeessa olevien esiopetusikäisten lasten määrä Ruskon kunnassa vaihtelee vuosittain. Varhaiskasvatuksen oman henkilöstön lisäksi Ruskon kunnan esiopetuksen oppilashuollossa on käytettävissä **koulukuraattorin** ja **koulupsykologin** sekä **terveydenhoitajan** palvelut. Ruskon kunnassa toimii yksi koulukuraattori ja yksi koulupsykologi sekä esiopetusikäisillä kaksi terveydenhoitajaa. Tämä ammattihenkilöstö vastaa oppilashuollon palveluista. Palveluiden piiriin voi itse hakeutua tai varhaiskasvatuksen henkilöstö voi ohjata lapsen ja hänen perheensä palveluiden käyttäjäksi. Oppilashuollon palvelut perustuvat asiakkuuksiin ja palvelujen kirjaukset tehdään potilas- tai asiakasrekistereihin. Yksilöllisen oppilashuollon palvelut ovat vapaaehtoisia.*

Yksilökohtaisen oppilashuollon ammattihenkilöstö osallistuu yhteisöllisiin oppilashuoltoryhmien kokouksiin, joissa suunnitellaan, toimeenpannaan, arvioidaan ja kehitetään esiopetuksen oppilashuoltoa. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä, koko esiopetus- ja kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltotyönä. Oppilashuollon henkilöstön työstä noin 10-20 % on yhteisöllistä työtä.

Oppilashuollon palveluiden toimiva kokonaisuus edellyttää yhteistyön tekemistä yhteisöllisen oppilashuollon toimijoiden kesken. Tulevaisuudessa oppilashuollon yhteistyö niin yksiköiden sisäisen yhteistyön tekemiseen (esim. yksilökohtaisen oppilashuollon henkilöstön ja esiopetuksen opettajien väliset konsultoinnit) kuin yksiköiden ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden kanssa tulee ottaa huomioon resurssien kohdentamisessa.

Ruskon esiopetuksen oppilashuollon palveluiden järjestäminen

Psykologipalvelut

Koulupsykologi on terveydenhuollon ammattihenkilö, jonka tehtävänä on esiopetuksessa tukea lasten psyykkistä hyvinvointia, ennaltaehkäistä ongelmia ja puuttua havaittuihin vaikeuksiin. Ruskon kunnassa toimii yksi koulupsykologi, jonka vastuulla on oppilashuollon psykologipalvelut

Koulupsykologin tehtävät:

- yhteisöllisen oppilashuollon kehittämiseen ja toteuttamiseen osallistuminen esi- ja peruskouluissa
- konsultaatio ja ohjaus vanhemmille ja opettajille
- lasten koulunaloitukseen liittyvät asiat (painottuen esiopetusvuoden kevääseen), kuten oppimistaitojen arviointi, oppimisen tuen muodon arviointi (yleinen, tehostettu tai erityinen tuki), avustajapalveluiden tarpeenarviointi sekä koulupaikan selvittäminen yhteistyössä huoltajien, esiopetuksen henkilöstön ja muiden asiantuntijoiden kanssa
- peruskouluikäisten ja esikoululaisten kognitiiviseen, emotionaaliseen ja sosiaaliseen kehitykseen, oppimiseen ja mielenterveyteen liittyvät tutkimukset, lausunnot ja tuen suunnittelu yhteistyössä oppilaiden, huoltajien ja opettajien sekä muiden asiantuntijoiden kanssa
- läheteiden laatiminen yhteistyössä koululääkärin kanssa erikoissairaanhoidon lasten- ja nuorisopsykiatrian ja lastenneurologian tutkimus- ja hoitajaksoille

Koulukuraattoripalvelut

Koulukuraattori on koulun sosiaalityöntekijä, jonka tehtävänä esiopetuksessa on edistää lasten hyvinvointia sekä tukea ja auttaa lapsia esiopetuksen arjessa yhteistyössä kotien kanssa. Ruskon kunnassa toimii kaksi koulukuraattoria, joista toinen vastaa yksilöllisestä oppilashuollosta ja toinen yhteisöllisestä oppilashuollosta.

Koulukuraattori

- yhteisöllisen oppilashuollon kehittämiseen ja toteuttamiseen osallistuminen esi- ja peruskouluissa
- konsultaatio ja ohjaus vanhemmille ja opettajille
- oppilaiden tukikeskustelukäynnit ja kiusaamisselvittelyt
- palveluohjaus ja verkostoyhteistyö esim. nuorisotoimen, sosiaali- ja terveystoimen sekä muiden esiopetuksen ulkopuolisten tahojen kanssa
- peruskouluikäisten ja esikoululaisten sosiaaliset selvitykset ja lausunnot sekä tuen suunnittelu yhteistyössä oppilaiden, huoltajien ja opettajien sekä muiden asiantuntijoiden kanssa

Terveydenhuolto

Kouluterveydenhuolto on perusterveydenhuollon tarjoamaa lakisääteistä terveydenhoitoa sekä olennainen osa oppilashuoltoa. Terveydenhoitaja ja lääkäri vastaavat terveyskeskuksen tarjoamasta maksuttomasta kouluterveydenhuollosta. Terveydenhuollon henkilöstö toimii yhteistyössä lapsen huoltajien, muun oppilashuollon henkilöstön sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

Kouluterveydenhoitaja

- vastaa kouluterveydenhuollon tiedottamisesta
- huolehtii lasten terveydenhoidosta ja vuosittaisista terveystarkastuksista
- 6-vuotistarkastuksen tekee terveydenhoitaja, joka tarvittaessa ohjaa lapsen lääkärikäynnille

- tapaa huoltajat lääkärin kanssa laajoissa terveystarkastuksissa 1., 5. ja 8. luokalla
- seuraa ja tukee lapsen kasvua ja kehitystä
- tukee lasta pitkäaikaissairauksissa
- on osa yhteisöllistä oppilashuoltoryhmää
- tekee terveydenedistämistyötä yksilötapaamisissa
- toimii yhteistyössä terveystoimen eri ammattiosajien kanssa sekä kunnan muun henkilöstön kanssa
- on tarvittaessa yhteydessä sosiaalitoimeen ja lastensuojeluun

Koululääkäri

- tekee oppilaan laajennetun terveystarkastuksen yhdessä terveydenhoitajan kanssa 1., 5. ja 8. luokalla
- ohjaa lapsen tarvittaessa jatkotutkimuksiin
- osallistuu moniammatilliseen oppilashuoltotyöhön

Hammaslääkäri ja suuhygienisti

- suun terveystarkastukset henkilökohtaisen suunnitelman mukaan
- esiopetusvuoden aikana suuhygienisti käy jokaisessa esiopetusyksikössä kertomassa hampaiden harjauksesta ja suun hyvinvoinnin edistämisestä

Työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava monialainen yhteistyö Ruskolla

Ruskon oppilashuollossa tehdään yhteistyötä mm. perhepalveluiden, kehitysneuvolan sekä erikoissairaanhoidon kanssa. Oppilashuollon on mahdollista saada konsultaatiota ja koulutusta yhteistyötahoilta. Yksilökohtaisessa oppilashuollossa näiden toimijoiden kanssa tehdään yhteistyötä moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä oppilaskohtaisesti sovitulla tavalla. Erikseen pyydettyessä mm. perhepalvelut voivat osallistua kunnan laajennettuihin yhteisöllisiin oppilashuollon kokouksiin kouluttamaan varhaiskasvatuksen ja koulutoimen henkilökuntaa sekä kertomaan tarjolla olevista palveluista ja toimintakäytännöistä.

Raision kaupungin perhepalvelut

Kunnalla on lakisääteinen velvollisuus tarjota kaikille asukkaille tarpeen mukaan sosiaalityön palveluja. Rusko hankkii sosiaalipalvelunsa Raision kaupungilta loppuvuoden 2022 ajan, kunnes hyvinvointialueet aloittavat toimintansa 1.1.2023 alkaen. Perhepalveluihin kuuluvat mm. lapsiperheiden kotipalvelu, perhetyö, perheneuvola ja lastensuojelun palvelut.

Palveluohjaaja

Raision perhepalveluissa toimii palveluohjaaja, jonka tehtäviä ovat lapsiperheiden kokonaistilanteen arviointi sekä erilaisten tukitoimien suunnittelu ja alkuvaiheen toteutus yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Palveluohjaaja vastaa osaltaan sosiaalihuoltolain mukaisten palvelutarpeen arviointien ja päätösten tekemisestä, tukitoimien koordinoinnista sekä alkuvaiheen suorasta asiakastyöstä. Työskentely tapahtuu tiiviissä yhteistyössä perheen ja perustason kanssa. Palveluohjaaja koordinoi lapsiperheiden kotipalvelun palvelusetelijärjestelmää.

Lapsiperheiden kotipalvelu

Lapsiperheiden kotipalvelu on perheen kotona tehtävää työtä, joka tukee perheen arjessa selviytymistä. Kotipalvelu on ensisijaisesti tilapäistä ja kestää keskimäärin 3-4 kuukautta. Palvelun tarvetta tarkastellaan kotipalvelun aikana. Palvelu voi olla lastenhoitoa ja kodinhoidollisia tehtäviä perheen tarpeiden mukaan. Lapsiperheiden kotipalvelua myönnetään sosiaalityöntekijän tai ohjaajan arvion mukaisena tukitoimena. Kotipalvelua voidaan myöntää, kun perheessä on akuutti, konkreettisen tuen tarve. Tarve voi syntyä seuraavan kaltaisissa tilanteissa, kuten raskauden loppuvaihe ja vauvan syntymä, monikko- tai monilapsiseen perheeseen liittyvä apu, vanhemman akuutti uupumus, äkillinen elämäntilanteen muutos (vanhemman äkillinen sairastuminen, sairaalassaolo, loukkaantuminen) ja perhe-elämän kriisitilanteet.

Lapsiperheiden kotipalvelua järjestetään pääsääntöisesti palvelusetelin kautta. Palveluseteli on arvoltaan 28 euroa ja sen myöntää palveluohjaaja. Kotipalvelu voi olla maksullista, jos asiakkaan valitseman palveluntuottajan tuntihinta ylittää palvelusetelin arvon. Erotus jää asiakkaan maksettavaksi. Tällä hetkellä lapsiperheiden kotipalvelua tuottaa kymmenen palveluntuottajaa. Kotipalvelua voidaan myöntää myös ostopalveluna ilman palveluseteliä, varsinkin lastensuojelun asiakasperheille.

Perhetyö

Raision perhepalveluissa toimii perhetyön tiimi, johon kuuluu tällä hetkellä vastaava perhevalmentaja ja kymmenen perhetyöntekijää, joista osa on perhevalmentajan nimikkeellä. Perhetyö koostuu sosiaalihuoltolain mukaisesta ennaltaehkäisevästä perhetyöstä ja lastensuojelun tehostetusta perhetyöstä. Perhetyötä voi saada monenlaiseen elämäntilanteeseen. Vauvan syntymä, perheenjäsenen tai lapsen sairaus ovat tilanteita, jotka toisinaan asettavat vanhempien jaksamisen koetukselle. Lapsen käytöspulmissa tai muissa kasvatuksellisissa pulmissa voi olla apua lyhytkestoisesta perhevalmennuksesta. Perhetyö sovitetaan sekä muodoltaan että kestoaltaan aina perheen tarpeisiin, lapsen tilanteen turvaaminen on etusijalla.

Perheneuvola

Perheneuvola toteuttaa kasvatus- ja perheneuvontatehtävää, joka on sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalipalvelu. Asiakkaina ovat lapset ja nuoret (0–18 vuotta), heidän vanhempansa ja muu lähiverkosto. Perheneuvonnan tavoitteena on luoda edellytykset lasten turvallille kasvuoloille, lisätä perheiden ja perheenjäsenten toimintakykyä ja psykososiaalista hyvinvointia sekä poistaa niitä haittaavia esteitä. Raision perheneuvola palvelee Raision ja Ruskon lisäksi Naantalın ja perusturvakuntayhtymä Akselin kuntia. Asukaspopulaatio on n. 71 000. Asiakkaat tulevat joko itse ilmoittautumalla tai läheteellä.

Perheneuvolaan voi hakeutua, jos vanhemmilla on keskinäisiä ongelmia esim. parisuhteeseen, eroon tai erovanhemmuuteen liittyen tai perhettä on kohdannut muu kriisi esim. kuolema, vakava sairaus tai työttömyys. Vanhemmat voivat perheneuvolasta saada myös tukea ja keskusteluapua vanhempana olemiseen esim. lapsen kehitykseen ja vanhempana jaksamiseen liittyvissä asioissa. Perheneuvolaan voi olla yhteydessä myös lapsen tai nuoren oireilun vuoksi, mikä näkyy vaikeuksina kotona, koulussa, päivähoitossa tai kaaverisuhteissa. Oireilu voi olla esim. uhmaa, aggressiivista tai epäsosiaalista käyttäytymistä, pelkoja tai fyysisiä oireita.

Perheneuvolan työmuotoja ovat puhelinneuvonta, keskustelut, vanhemmuuteen, perheeseen tai yksilöön liittyvät tutkimukset, pidempiaikaiset yksilö-, pari- ja perhehoidot sekä terapiat. Lisäksi perheneuvolasta voi saada perheasioiden sovittelua. Erilaiset ryhmät esim. Ihmeelliset vuodet ovat osa perheneuvolan työmuotoja. Perheneuvola konsultoi myös muita viranomaisia lasten ja perheiden pulmiin liittyvissä asioissa ja

tekee verkostotyötä asiakasperheen asioissa. Perheneuvolassa työskentelee psykologeja ja sosiaalityöntekijöitä ja heillä on mahdollisuus lastenpsykiatrin konsultaatioon.

Psykiatrinen sairaanhoitaja

Raision perheneuvolan psykiatrinen sairaanhoitaja toimii Ruskolla tarjoten ruskolaisille lapsille, nuorille ja perheille matalan kynnyksen tukea ja apua haasteellisiin tilanteisiin. Psykiatrisen sairaanhoitajan vastaanotolle voi hakeutua itse tai tulla opettajan, terveydenhoitajan, kuraattorin tai psykologin ohjaamana keskustelemaan luottamuksellisesti mieltä vaivaavista tai arkea hankaloittavista asioista. Lasten ja nuorten vanhemmat voivat myös ottaa yhteyttä, mikäli herää huolta lapsen tai nuoren kehityksestä, käyttäytymisestä, mielialasta tai hyvinvoinnista.

Pyydä apua! -nappi

Ruskon kunnan nettisivuilla on Pyydä apua! -nappi, jota voi painaa missä ja milloin tahansa. Tarkoituksena on tehdä avun pyynnöstä mahdollisimman helppo. Pyyntö voi laittaa joko nimellä tai nimettömänä. Yhteydenoton voi valita joko puhelimitse tai sähköpostilla. Pyyntöihin vastataan viimeistään seuraavana arkipäivänä. Pyydä apua! -napin kautta voi kysyä lapsiin, nuoriin ja perheisiin liittyvistä asioista. Napin kautta ohjataan, neuvotaan ja tehdään asiakastyötä yhteydenottojen jälkeen. Pyydä apua! -napin kautta voi myös viranomaiset ottaa yhteyttä.

Lastensuojelun päivystys- ja arviointiyksikkö

Lastensuojelun päivystys- ja arviointiyksikön moniammatillisessa tiimissä otetaan vastaan kaikki lastensuojeluilmoitukset, ennakkolliset lastensuojeluilmoitukset sekä palvelutarpeen arviointipyynnöt. Tämän jälkeen tehdään sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi, jonka yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, arvioidaan kiireellisen avun tarpeen tilanteet sekä ohjataan tarvittaessa eteenpäin palveluiden piiriin. Asiakkaat tai viranomaiset voivat konsultoida arviointiyksikön työntekijöitä sosiaalihuoltoa ja lastensuojelua koskevissa asioissa.

Lapsiperheiden sosiaalityö

Lapsiperheiden sosiaalityöhön voi ottaa yhteyttä, kun tarvitsee apua esimerkiksi vanhemmuuden tukemiseen, lapsiperheen arjessa selviytymiseen, lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseen ja perheen vuorovaikutussuhteisiin. Lapsiperheiden sosiaalityöntekijät kartoittavat perheen tuen tarpeen yhdessä perheen kanssa. Tarvittaessa tehdään perheen suostumuksella yhteistyötä lapsen muun lähiverkoston kanssa (neuvola, päivähoito tai koulu jne.).

Perheelle tarjottava tuki voi olla sosiaalihuollon asiakkuuden perusteella esim. ohjaus ja neuvonta, tukihenkilön tai tukiperheen järjestäminen, kotiin järjestettävä perhetyö, lapsiperheiden kotipalvelu, koulunkäynnin tukeminen, vertaisryhmätoiminta, asumiseen liittyvät tukitoimet, lapsen harrastustoiminnan tukeminen tai taloudellinen tuki. Vain lastensuojelun asiakkuuden perusteella tarjottava tuki voi olla tehostettu perhetyö, perhekuntoutus tai lapsen sijoittaminen kodin ulkopuolelle.

Kehitysneuvola

Kehitysneuvola on tarkoitettu niille lapsille ja nuorille, joilla on todettu tai epäillään olevan kehityksessä erityisongelmia, kuten kehitysviiveitä ja/tai oppimisvaikeuksia. Raision kehitysneuvola palvelee myös ruskolaisia esiopetus- ja alakouluikäisten lasten perheitä, kun on tarve miettiä lapsen tutkimusta ja kuntoutusta tarkemmin monialaisena yhteistyönä. Kehitysneuvolan työryhmään kuuluvat terveyskeskuslääkäri, kehitys-

neuvolapsykologi, puheterapeutti, toimintaterapeutti ja fysioterapeutti. Kehitysneuvolan työryhmä tekee yksilökohtaisessa oppilashuollossa tiiviisti yhteistyötä oppilaskohtaisesti terveydenhoitajien, esiopetuksen ja koulun erityisopettajien sekä koulupsykologin kanssa. Kehitysneuvolan työryhmä laatii tutkimusten perusteella hoito- ja kuntoutussuunnitelman, tekee tarpeelliset lausunnot ja lähetteet sekä seuraa suositellut kuntoutuksen toteutumista ja tuloksia.

Raision lasten- ja nuorisopsykiatrian poliklinikka

Raision lasten- ja nuorisopsykiatrian poliklinikat vastaavat ruskolaisten, psykiatrasta erikoissairaanhoidon tarvitsevien lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä tutkimisesta ja hoitamisesta. Lastenpsykiatrian poliklinikka on tarkoitettu alle 13-vuotiaille lapsille ja heidän perheilleen. Nuorisopsykiatrian poliklinikalla tutkitaan ja hoidetaan 13-19 vuotiaita nuoria. Poliklinikoille pääsemiseksi tarvitaan lähete koululääkäriltä.

Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat

Yhteisöllisen oppilashuollon järjestäminen ja sen toimintatavat esiopetusyhteisön ja -ympäristön terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi

Yhteisöllisellä oppilashuollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko esiopetusyhteisössä edistetään lasten oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä oppimisympäristön terveellisuyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä oppilashuoltoa toteuttaa koko esiopetuksen henkilökunta sekä muut lasten ja nuorten kanssa työskentelevät toimijat. Yhteisölliseen oppilashuoltoon sisältyy myös esiopetuksen ja kodin välinen yhteistyö. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, neuvolan sekä muiden kunnan lasten hyvinvointia edistävien viranomaisten kuten sosiaalitoimen kanssa. Kiinteistöjen ja piha-alueiden turvallisuuden ja esteettömyyden edistämiseksi yhteistyötä tehdään kunnan teknisen toimialan sekä ympäristöterveydenhuollon viranomaisten kanssa.

Yksikkökohtaisen oppilashuoltoryhmän kokoonpano ja toimintatavat

Ruskon kunnassa yhteisöllinen oppilashuolto toimii jokaisessa esiopetusta antavassa yksikössä. Ryhmää johtaa kunkin yksikön erityisopettaja, joka toimii myös koollekutsujana. Ryhmä kokoontuu vähintään kolme kertaa vuodessa. Yhteisöllisen oppilashuollon tapaamisiin kutsutaan esiopetuksen oman henkilökunnan lisäksi kouluterveydenhoitaja, -psykologi, -kuraattori, psykiatrinen sairaanhoitaja, huoltajien edustajat. Tarvittaessa mukaan kutsutaan myös sidosryhmien edustajia, kuten esim. perusopetuksen, nuorisotoimen, sosiaalitoimen, poliisin, seurakunnan tai järjestöjen edustajia.

Syksyn ensimmäisessä tapaamisessa päätetään lukuvuoden kokoontumisajat ja käydään läpi vuosikello/lukuvuoden toimintasuunnitelma. Tammikuussa tarkennetaan kevään ohjelmaa. Kevään viimeisessä tapaamisessa sovitaan syksyn ensimmäinen tapaamisajankohta ja arvioidaan kuluneen lukuvuoden oppilashuoltotyöskentelyä. Jokaisen yksikön yhteisöllinen oppilashuolto kokoontuu lukuvuoden aikana vähintään kolme kertaa. Koollekutsujana toimii yksikön varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Muistion kirjaamisen vastuista sovitaan kokouksessa aina erikseen.

Yksikkökohtaisten oppilashuollon tapaamisten lisäksi kaksi kertaa lukuvuodessa järjestetään ns. laajennetut yhteisöllisen oppilashuollon tapaamiset. Laajennetun oppilashuollon tapaamisten kokoonkutsujana toimii koordinoiva erityisopettaja. Laajennettu oppilashuoltotapaaminen on laajimmillaan sellainen, johon osallistuu kaikkien yksiköiden oppilashuoltoryhmät sekä tarpeen mukaan myös sidosryhmiä koulutoimen ja varhaiskasvatuksen ulkopuolelta. Näissä tapaamisissa käsitellään kaikkia oppilashuoltoryhmiä koskevia asioita ja suunnitellaan sidosryhmien kanssa tehtävää yhteistyötä. Yhteinen yhteisöllinen oppilashuoltotapaaminen on myös yhteistyöfoorumia ohjausryhmän ja yksiköiden yhteisöllisten oppilashuoltoryhmien työskentelylle. Laajin oppilashuoltoryhmä kokoontuu 2-3 kertaa vuodessa ja sen kutsuu koolle koordinoiva erityisopettaja, joka tekee kokoukseen esityslistan ja vastaa kokouksen vetämisestä sekä muistion laatimisesta.

Lasten ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Yhteisöllinen oppilashuolto luo esiopetuksessa edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä. Huoltajien edustus yhteisöllisissä oppilashuoltoryhmän tapaamisissa varmistetaan aina erikseen.

Oppilashuollon yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa sekä erityisesti esiopetuksen siirtymävaiheissa

Esiopetusryhmien tiimisopimukset ja työsuunnitelmat ovat toiminnan perustana. Niihin on kirjattu ryhmien toimintaa ohjaavat arvot ja sopimukset mm. pedagogisista painopisteistä, toimintaympäristön järjestämisestä ja tavoista, joilla puututaan pulmatilanteisiin.

Esiopetusryhmästä vastaavat työntekijät ovat vastuussa ryhmän yleisestä ilmapiiristä sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamisesta sekä tapa- ja moraalikasvatuksesta. Jokaisessa esiopetusyksikössä harjoitellaan näitä taitoja. Käytössä ovat mm. Piki-, Askeleittain-, Tunnemuksu-, Mututoukka- ja Molli-materiaalit. Työntekijät laativat yhdessä lasten kanssa lapsiryhmän säännöt. Lapsia kannustetaan kertomaan aikuiselle, jos itselle tai toiselle lapselle tapahtuu jotakin ikävää.

Pienryhmätoiminta on varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kantava toimintatapa. Mitä pienempi ryhmä on, sitä helpompaa ja turvallisempaa lapsen on hallita omaa toimintaansa ja tulla yksilönä näkyväksi ja olla oma itsensä. Pienryhmätoiminta mahdollistaa aidon vuorovaikutuksen.

Esiopetuksen ja alkuopetuksen yhteistyössä toteutetaan kummiluokkatoimintaa. Kummiluokkatoimintaan sisältyy erilaisia yhteisiä tapahtumia (esim. retkiä, taidepäiviä, pelihetkiä, digi-projekteja). Opettajat ovat pääosin suunnitelleet tapahtumien sisällön ja lapset ovat toteuttaneet ne. Lasten osallisuutta lisätään erityisesti toiminnan suunnittelussa.

Yhteistyö koulutuksen nivelvaiheissa on tärkeä, jotta lapsen yhtenäinen koulupolku varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle saadaan mahdollisimman sujuvaksi. Välttämättömien tietojen välittäminen opetuksen asianmukaiseksi järjestämiseksi on jokaisen toimijan velvollisuus. Näin taataan tukitoimien jatkuvuus myös siirtymävaiheissa. Erityistä huomiota kiinnitetään esiopetuksen henkilöstön, tulevan opettajan ja kodin yhteistyömuotojen vakiinnuttamiseen lapsen siirtyessä esiopetuksesta kouluun (Taulukko 3). Tiedonsiirto välttämättömien tietojen osalta tapahtuu Wilma-järjestelmässä.

Varhaiskasvatuksen opettajat tekevät alustavat luokkajakoehdotukset, joiden pohjalta rehtori muodostaa tulevat ekaluokat. Sijoittelun jälkeen rehtori päättää tulevasta luokanopettajasta. Tehostetun ja erityisen tuen maalis- huhtikuisiin päivityspalaveriin kutsutaan tarvittaessa koulun rehtori, erityisopettaja ja koulupsykologi mukaan. Henkilökohtaisilla tapaamisilla opetushenkilöstön ja vanhempien kanssa varmistetaan tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tietojen siirtyminen kouluun. Koulutulokkaat huoltajineen tutustuvat tulevaan kouluunsa toukokuussa.

Yhteistyö joustavan alkuopetuksen kanssa

Joustava alkuopetus on vuosiluokkiin sitomatonta opetusta 1. ja 2. luokalla, ja Ruskon kunnassa sitä tarjotaan joustavan alkuopetuksen pienluokalla.

Joustava alkuopetus on tarkoitettu oppilaille, jotka tarvitsevat normaalia alkuopetusta enemmän aikaa ja tukea alkuopetuksen oppimäärän omaksumiseen. Oppilas etenee opinnoissaan rauhallisemmassa tahdissa kuin vuosiluokkiin sidottu oppilas. Joustavan alkuopetuksen avulla oppilas voi aloittaa koulunkäynnin seitsemänvuotiaana oman ikätasonsa mukaan, mutta tarvittaessa käyttää 1. ja 2. luokan opiskeluun kolme vuotta. Näin ollen oppilaan ei tarvitse jäädä kertaamaan esikoulua päiväkodin puolelle. Joustavassa alkuopetuksessa oppilaalla on aikaa kypsyä ja kehittyä sekä omaksua alkuluokilla opittavia asioita oman yksilöllisen kehitystahdinsa mukaan.

Joustavan alkuopetuksen pedagogisia erityispiirteitä ovat mm. yksilöllisyys, kiireettömyys, konkreettisuus ja toiminnallisuus. Oppilaalle pyritään luomaan turvallinen oppimisympäristö mm. luokan strukturoidun toiminnan ja päivittäisten rutiinien avulla sekä tulevien tapahtumien ennakoinnilla. Aikaa annetaan erityisesti sosiaalisten taitojen oppimiselle ja työskentelytaitojen harjoittelukselle.

Oppilas voi käyttää alkuluokkiin kolme vuotta ilman, että hän joutuu kertaamaan mitään vuosiluokkaa eli oppilas ei jää luokalle. Ensimmäisen vuosiluokan tavoitteita jatketaan toisen vuoden alkaessa. Mikäli lisävuoden käyttäminen on tarpeetonta, oppilas voi siirtyä seuraavalle vuosiluokalle. Useimmiten siirtyminen vuosiluokkiin sidottuun opetukseen ja suurempaan luokkaan (ns. kotiluokka) toteutetaan oppilaan kohdalla yksilöllisesti ja vähitellen hänen henkilökohtaisia vahvuuksiaan hyödyntäen. Integraatio aloitetaan oppiaineista, joissa oppilas pystyy parhaiten seuraamaan vuosiluokkaan sidottua opetusta. Joustavaa alkuopetusluokkaa opettaa joustavan alkuopetusluokan erityisluokanopettaja. Oppilaan integraatio suunnitellaan tulevan kotiluokan opettajan ja tarvittaessa erityisopettajan kanssa. Yhteistyötä tehdään mahdollisuuksien mukaan muutenkin isojen luokkien kanssa.

Joustavan alkuopetuksen pienluokalla opiskelevalla oppilaalla on tai hänelle tehdään tehostetun tai erityisen tuen päätös. Mahdollisuuksien mukaan jo ennen joustavaan alkuopetukseen siirtymistä oppilaasta tehdään pedagoginen arvio. Rehtori tekee päätöksen oppilaan siirtämisestä vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen. Joustavassa alkuopetuksessa oppilaalle laaditaan koulussa oppimissuunnitelma. Jos oppilaalla on erityisen tuen päätös, hänelle tehdään oppimissuunnitelman sijasta henkilökohtainen opetuksen järjestämisestä koskeva suunnitelma (HOJKS).

Joustavan alkuopetuksen tavoitteena on saavuttaa riittävät taidot, jotta oppilas voi jatkaa opiskelua tavallisessa, vuosiluokkiin sidotussa opetusryhmässä kolmannella luokalla.

Nivelvaiheen käytännöt ja tuki siirryttäessä esiopetuksesta alkuopetukseen

Ajankohta	Mitä tapahtuu?	Miten menetellään?	Vastuuhenkilö
helmikuu	Kouluun ilmoittautuminen Koulun erityisopettajan vierailut eskariryhmissä	Wilma-järjestelmän kautta Toimintatuokiot	Huoltajat Koulun erityisopettaja
maaliskuu	Esiopettajat tekevät alustavat luokkajakoehdotukset Tehostetun tuen tarkistukset	 Pedagogiset asiakirjat Wilmaan ajantasalle.	Esiopetuksen opettajat, (rehtorit ja erityisopettajat) Esiopettajat ja varhaiskasvatuksen erityisopettajat/joustavan alkuopetuksen opettaja
huhtikuu-toukokuu	Kouluun tutustumiset, samanaikaisesti infotilaisuus vanhemmille. Tiedonsiirtopalaveri tulevan opettajan kanssa. Tehostetun ja erityisen tuen oppilaille tarvittaessa yksilökohtaiset siirtopalaverit. Hojks:t tarkistettu	Oppilaat tulevan opettajansa kanssa tutustumaan koulutyöhön. Vanhemmille infoa koulun käytänteistä ja oppilashuollosta. Oppilashuollon henkilöstö esittäytyy. Koulunkäynnin kannalta välttämättömien tietojen siirto opettajalle luokittain. Pedagogiset asiakirjat Wilmassa.	Rehtorit, erityisopettaja, tulevien 1. luokkien opettajat, kouluterveydenhoitaja, -psykologi ja -kuraattori Esiopettajat ja tuleva luokanopettaja Kokoonpanosta sovitaan yksilökohtaisesti Varhaiskasvatuksen erityisopettaja/joustavan alkuopetuksen opettaja
kesäkuu	1.luokkalaisten terveystarkastus		Terveydenhoitaja
1. luokan syksy	1. luokkalaisten lääkärintarkastus		Koululääkäri ja terveydenhoitaja

Yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä

Yhteisölliseen oppilashuoltotyöhön sisältyy myös yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten tahojen kanssa. Seurakunta ja eri järjestöt voivat olla mukana erilaisten teemapäivien ja tapahtumien järjestämisessä ja siten osallistua lasten hyvinvoinnin edistämiseen. Sosiaalitoimen edustus on ollut mukana ajoittain laajennetussa oppilashuoltoryhmässä, jossa sosiaalitoimi on mm. tiedottanut koko kunnan oppilashuollon henkilöstöä ajankohtaisista, sosiaalitoimeen sekä sosiaali- ja koulutoimen yhteistyöhön liittyvistä asioista.

Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Tapaturmista on ehkäistävissä suuri osa. Tapaturmariskien tiedostaminen ja tunnistaminen sekä niiden pohjalta mahdollisesti ympäristöön ja käyttäytymiseen tehtävät muutokset ovat keskeinen osa tapaturmien ehkäisyä. Ruskon varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen yhteisessä intrassa on kuvattu toimintaohjeet tapaturmatilanteisiin. Äkillisessä avun tarpeessa ohjataan suoraan terveyskeskuksen ensiapuun. Tilanteen vaatiessa jokainen on velvollinen antamaan ensiapua. Työnantaja järjestää henkilökunnalle ensiapukoulutusta.

Esiopetuksen kuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Esiopetuksen kuljetuksissa noudatetaan perusopetuslain määräyksiä. Ruskon Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta on vahvistanut koulukuljetusperiaatteet esi- ja perusopetuksessa mm. vaikeiden ja vaarallisten kulkuolosuhteiden osalta ja nämä periaatteet löytyvät päivitettyinä Ruskon kunnan nettisivuilta. Huoltajia tiedotetaan kuljetusperiaatteista esiopetukseen ilmoittautumisen yhteydessä sekä aina tarvittaessa lukuvuoden aikana.

Suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Lapsella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön, johon kuuluvat niin fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Esiopetuksen järjestämisen lähtökohtana on lasten ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Kaikissa Ruskon kunnan esiopetusyksiköissä noudatetaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen yhteistä suunnitelmaa lasten suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta. Suunnitelmaa tarkistetaan ja päivitetään vuosittain. Suunnitelmassa on kuvattu yksityiskohtaiset ohjeet turvallisuudesta huolehtimiseen, huomioiden kyseessä olevan yksikön toimintaympäristön ja asiakkaat. Suunnitelmista tiedotetaan opettajia aina lukuvuoden aluksi ja se on henkilöstön saatavilla sähköisenä asiakirjana kunnan intrassa.

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Ruskon varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen yhteinen suunnitelma päivitetään vuosittain. Päiväkodinjohtaja vastaa suunnitelman läpikäymisestä yksikössään. Suunnitelma on henkilöstön saatavilla sähköisenä asiakirjana kunnan intrassa.

Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen oppilashuollon kokonaisuus:

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan yksittäiselle lapselle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä monialaista yksilökohtaista oppilashuoltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Terveystuella sekä koulupsykologi- ja kuraattoripalveluja Ruskon kunnassa on kuvattu tarkemmin luvussa 1.2 (Oppilashuollon palveluiden järjestäminen). Yksilökohtainen oppilashuolto on aina lapsen tai tämän huoltajan suostumukseen perustuvaa ja sitä toteutetaan yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa.

Yksilökohtainen oppilashuolto voi auttaa lasta, kun hänellä on oppimiseen liittyviä pulmia. Myös sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja mielialaan liittyvät pulmat voivat olla yksilökohtaiseen oppilashuoltoon ohjautumisen syinä. Joillain lapsilla esim. yksinäisyyteen, uupumukseen, vapaa-ajanviettoon ja perhesuhteisiin liittyvät pulmat voivat johtaa yksilökohtaisen oppilashuollon tuen piiriin.

Lapsen fyysistä ja psyykkistä terveyttä, sosiaalista hyvinvointia havainnoidaan esiopetuksessa hänen vahvuuksinaan ja haavoittuvuutenaan mm. oppimisessa ja kaverisuhteissa. Vahvuus on asia, joka sujuu arjessa tavallisesti, vaikka elämässä olisikin vaikeuksia. Haavoittuvuus on asia, joka aiheuttaa pulmia tällä hetkellä tai saattaa johtaa ongelmiin myöhemmin, jos lapsi ei saa tukea. Yksilökohtaisen oppilashuollon tuen tarvetta arvioitaessa mietitään, riittävätkö lapsen, huoltajan ja esiopettajan keinot asiaan puuttumisessa, vai tarvitaanko laajemmin tukea. Mikäli lapsi tarvitsee enemmän apua, tulee hänet ohjata yksilökohtaisen oppilashuollon piiriin.

Oikeus saada opiskeluhoitoa palveluita (15 ja 16 §)

Lapselle on järjestettävä keskusteluaika opiskeluhoitoa psykologin tai kuraattorin kanssa

- viimeistään seitsemäntenä työpäivänä pyynnöstä tai*
- kiireellisessä tapauksessa samana tai seuraavana työpäivänä.*

Pyynnön voi esittää myös lapsen huoltaja tai muu henkilö, eikä yhteydenotto pyynnön muodolla ole merkitystä. Psykologin ja kuraattorin ammattitaitoon kuuluu kiireellisyyden ja oikean vastaanottajatahon arviointi.

Esiopettajilla on käytössään lomakkeita, joiden avulla he voivat arvioida lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon tuen tarvetta. Mikäli esiopetuksen työntekijä tai oppilashuollon työntekijä arvioi, että lapsi tarvitsee oppilashuollon psykologi- tai kuraattoripalveluja, on hänen viipymättä otettava yhteyttä psykologiin tai kuraattoriin yhdessä lapsen ja tämän huoltajan kanssa ja annettava tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot.

- Jos yhteydenottoa ei voida tehdä yhdessä lapsen ja tämän huoltajan kanssa, on heille annettava tieto yhteydenotosta ja sen syistä sekä tieto keskustelumahdollisuudesta psykologin tai kuraattorin kanssa.*

- *Alaikäisen lapsen huoltajalle on annettava tieto yhteydenotosta. Alaikäinen voi yhteydenoton kieltää, jos oppilashuollon palveluiden ammattihenkilö (psykologi tai kuraattori) on arvioinut, että lapsi kykenee ikänsä, kehitystasonsa ja asian laadun puolesta kyseiseen päätökseen.*
- *Yhteydenottovelvollisuus koskee kaikkia esiopetuksessa ja oppilashuollossa työskenteleviä.*
- *Myös muut henkilöt, jotka ovat ammatillisissa tehtävissään saaneet tietää lapsen tuen tarpeesta, voivat ottaa yhteyttä oppilashuollon psykologiin tai kuraattoriin.*
- *Salassapitosäännökset eivät estä yhteydenottoa.*

Oikeus tukeen ja ohjaukseen:

- *Psykologin tai kuraattorin arvion perusteella on lapsella oikeus riittävään tukeen ja ohjaukseen oppimiseen ja kehitykseen liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi.*
- *Tarvittaessa lapsi on ohjattava muiden oppilashuollon palveluiden pariin tai muuhun kehitystä tukevaan toimintaan.*
- *Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä oppilashuollon palveluja. (18 §)*

Terveystieteiden työaika on järjestettävä siten, että lapsi

- *voi päästä vastaanotolle ilman ajanvarausta ja*
- *saa arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteyden kouluterveydenhuoltoon.*

Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Oppimisen ja koulunkäynnin kolmiportaisen tuen prosessi sisältöineen on kuvattu Oppimisen tuen käsikirjassa. Tässä kuvataan esiopetushenkilöstön ja muiden asiantuntijoiden keskinäisen yhteistyön muotoja samoin kuin yhteistyötä oppilaan ja huoltajien kanssa.

Tehostetun tuen tarpeen arvioimiseksi tehdään pedagoginen arvio.

- *Arvion laatimisesta vastaa esiopetuksessa esiopettaja, alakoulussa luokanopettaja ja yläkoulussa luokanvalvoja yhteistyössä muiden opettajien, erityisopettajan tai opinto-ohjaajan kanssa.*
- *Tehostetun tuen oppimissuunnitelma laaditaan yhdessä oppilaan, huoltajien ja niiden opettajien kanssa, jotka osallistuvat oppilaan tehostetun tuen antamiseen.*
- *Tehostetun tuen päätös tehdään moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa (esim. pedagogisessa tiimissä).*

Erityisen tuen tarpeen arvioimiseksi tehdään pedagoginen selvitys.

- *Tehostetun tuen osoittautuessa riittämättömäksi erityisopettaja hankkii lapsen opetuksesta vastaavilta selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä.*
- *Selvitys laaditaan oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä.*
- *Selvityksestä tulee ilmetä oppilaan kokonaistilanne ja hänen saamansa tehostettu tuki.*

- *Selvityksessä hyödynnetään tarvittaessa psykologin tai lääkärin lausuntoa tai vastaavaa sosiaalista selvitystä.*
- *Selvityksen laatii varhaiskasvatuksen erityisopettaja tai joustavan alkuopetuksen opettaja yhteistyössä esiopettajan kanssa.*
- *Ennen erityisen tuen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja huoltajaa. (Hallintolaki 34§)*
- *Eriyisen tuen päätöksen tekee johtava rehtori.*
- *Selvityksestä neuvotellaan huoltajan kanssa.*
- *Jos lapsen asioissa on perustettu yksilökohtainen monialainen asiantuntijaryhmä, käsittelee tämä ryhmä pedagogisen selvityksen.*

Yhteistyö sairaalaopetuksen yhteydessä

(lähde: Kiinamyllyn koulun nettisivut (<http://blog.edu.turku.fi/kiinamylly/>), jossa myös lisätietoa)

Lainsäädännön mukaan lapsen sairastuessa sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle lapselle esiopetusta. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin (TYKS) alueella sairaalaopetuksesta vastaa Kiinamyllyn koulu. Koulun tehtävänä on mahdollistaa perusopetuksen jatkuvuus myös sairaalajakson aikana.

Sairaalakoulujakson alkaessa sairaalaopettajat ovat yhteydessä vanhempien luvalla lapsen omaan esikouluun ja esiopetus suunnitellaan yhteistyössä oman esikoulun kanssa. Lapset noudattavat sairaalakoulussa ensisijaisesti oman esikoulun opetussuunnitelmaa ja lapsi saa oppimateriaalinsa omasta esikoulustaan. Lapsen esikoulupäivien pituus sovitaan yhteistyössä osastojen kanssa. Yhteistyössä laaditaan lapsen oppimissuunnitelma, joka kulkee lapsen mukana. Oma esikoulu arvioi lapsen, yhteistyössä sairaalakoulun opettajan kanssa. Oma esikoulu ja vanhemmat toimittavat lapsen esikoulukirjat sairaalakouluun. Halutessaan esikoulut voivat lähettää sairaalakouluun kopion lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmasta.

Lapsen sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen esiopetuksessa

Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen hoidetaan lapsen, huoltajien, kouluterveydenhuollon ja esiopetuksen henkilöstön yhteistyönä. Sairauden vaatima hoito esiopetuspäivän aikana suunnitellaan ja lapsikohtaisesti noudattaen Ruskon varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lääkehoitosuunnitelmaa. Huoltajan ilmoittama lapsen erityisruokavalio menee tiedoksi keittiölle, jotta keittiöhenkilökunta tietää valmistaa lapsen tarvitseman dieetin. Koulukeittiöt pyytävät terveydenhoitajan tai lääkärin todistuksen tai ilmoituksen ruoka-allergiasta.

Esiopetuksen oppilashuollon tuki lapsen elämäntilanteesta johtuvissa vaikeuksissa, kuten perhe- ja lähisuhdeväkivalta tai päihde- ja mielenterveysongelmat

Aiemmissa luvuissa on kuvattu työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava monialainen yhteistyö Raision perhepalveluiden eri toimijoiden kanssa. Ruskon oppilashuollossa tehdään yhteistyötä mm. perhepalveluiden, kehitysneuvolan sekä erikoissairaanhoidon kanssa. Oppilashuollon on mahdollista saada konsultaatiota ja koulutusta yhteistyötahoilta.

Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä

*Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tarvittaessa ja tapauskohtaisesti yksittäisen lapsen tai nuoren tai tietyn lapsiryhmän **tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palveluiden järjestämiseksi** (OHL 14 §). Oppilashuollon palveluita ovat kouluterveydenhuolto sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut. Yksittäisen lapsen tai tietyn lapsiryhmän asioita ei saa käsitellä yhteisöllisissä oppilashuoltoryhmissä, joissa kokoonpano on pääosin kiinteä ja yksikkökohtaisesti jo ennakolta sovittu.*

Milloin asiantuntijaryhmä kootaan?

- Asiantuntijaryhmä perustetaan, kun lapsen oppimisen ja kehityksen tueksi tarvitaan **monialaista asiantuntijuutta**. Tätä voidaan tarvita niin oppimisen, psyykkisen tai fyysisen terveyden tai sosiaalisen hyvinvoinnin ongelmissa. Esiopetukseen heijastuvat perhetilanteiden ongelmat, lastensuojelulliset huolet tai kriisitilanteet vaativat monialaisen asiantuntijaryhmän.
- Kun esiopettaja ja erityisopettajat suunnittelevat ja toteuttavat pedagogisia tukitoimia yhdessä lapsen huoltajan kanssa, ei kyse ole monialaisesta asiantuntijaryhmästä. Esiopettaja voi tässä tilanteessa edelleen konsultoida, nimettömästi, esimerkiksi koulukuraattoria tai –psykologia ilman, että vielä muodostetaan asiantuntijaryhmää. Jos toteutetut pedagogiset tukitoimet eivät riitä, ja tulee esille, että oppilas tarvitsee oppilashuollon palveluita (harkitaan esimerkiksi psykologisia tutkimuksia tai kuraattorin tukitoimia), on asiantuntijaryhmä koottava.
- Monialainen asiantuntijaryhmä on kunnan perustason palveluita ja muodostaa olennaisen tärkeän varhaisen tuen keinon. Niinpä asiantuntijaryhmä kannattaa muodostaa matalalla kynnyksellä ja suhteellisen pienellä huolenportaalla. Tällöin ryhmän toiminta on tehokasta, vaikuttavaa ja mahdollisesti lyhytkestoista.
- Monialaisen asiantuntijaryhmän tehtävänä on jakaa asiantuntijuutta ja huolta työntekijöiden kesken, kuulla lapsen ja huoltajan huolet sekä tarjota ja suunnitella tarvittavat tukitoimet.
- **Ryhmää ei voi perustaa vastoin lapsen huoltajien tahtoa – sen toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen.**

Miten asiantuntijaryhmä kootaan?

- Ryhmän kokooa se esiopetushenkilöstön tai oppilashuollon edustaja, jolle se työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmää voi ehdottaa myös lapsen huoltaja. Ryhmän kokoaja varmistaa osallistujat lapsen huoltajalta sekä sopii kokouksen ajankohdasta ja paikasta. Kenelläkään koulun henkilöstöön kuuluvalla ei ole automaattista jäsenyyttä ryhmässä.

Miten asiantuntijaryhmä toimii?

- Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen tai hänen huoltajiensa kanssa. Lapsen omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti (18 §). Lapsen mielipiteen kuuntelemisen tärkeyttä painottavat myös lastensuojelulaki (5 §) ja laki potilaan asemasta ja oikeuksista (7 ja 9 §).
- Asian käsittely monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu lapsen tai hänen huoltajansa suostumukseen. Yksilöidyllä ja kirjallisella suostumuksella lapsen asian käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja (perheneuvola, lastensuoje-

lu, erikoissairaanhoidon, lastenneurologian yksikkö jne.) taikka lapsen läheisiä. Tämän suostumuksen antaa huoltaja. Huoltajan suostumus tarvitaan jokaisen yhteistyötahon tai läheisen osallistumiseen.

- *Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, joka vastaa kyseisen lapsen oppilashuoltokertomuksesta laatimisesta.*
- *Ryhmän jäsenillä on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus tiedonvaihtoon silloin, kun tiedot ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi.*
- *Asiantuntijaryhmän jäsenillä on oikeus pyytää neuvoa (konsultoida) lapsen asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ilman, että näistä tulee ryhmän jäseniä. Neuvonpyynnössä voi kertoa salassa pidettäviä asioita, jos se on välttämätöntä konsultaation suorittamiseksi (Julkisuuslaki 26 §,3. mom.). Konsultaatioon ei tarvita huoltajan lupaa, mutta siitä on hyvä heille kertoa.*

Oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys

- *Oppilashuoltokertomuksen kirjauksista vastaa asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö, joka sovitaan kokouksessa.*
- *Kertomus laaditaan Wilmassa lapsen tiedoissa muistiot –välilehdellä. Oppilashuoltokertomuksesta ilmenevät seuraavat tiedot:*
  1. *nimi ja syntymäaika*
  2. *asian aihe ja vireillepanija*
  3. *lapsen tilanteen selvittämisen tai lapsen kanssa työskentelyn aikana toteutetut toimenpiteet*
  4. *asiantuntijaryhmän kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa käsitellyt asiat, tehdyt päätökset, sovitut asiat ja toteuttamisen vastuuhenkilöt*
  5. *seuranta*
  6. *kirjauksen päivämäärä, kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa.*
- *Jokaisesta kokouksesta tehdään oma oppilashuoltokertomus edellä olevien ohjeiden mukaisesti. Kirjausvaiheessa lomakkeessa valitaan ne henkilöt, joilla on pääsy kertomuksen sähköiseen versioon.*
- *Oppilashuollon kertomukset muodostavat rekisterin, jota koulutuksen järjestäjä ylläpitää. Ruskon kunnan oppilashuollon rekisterin vastuuhenkilönä toimii koulukuraattori. Tulosteet oppilashuoltokertomuksista sekä niiden liitteenä olevista asiakirjoista säilytetään kuraattorin huoneen lukollisessa kassakaapissa.*
- *Rekisterin vastuuhenkilö täyttää oppilashuoltokertomuksen kansilehden, johon on kirjattu lapsen tiedot (nimi ja henkilötunnus), lapsen yhteystiedot (osoite ja kotikunta) sekä lapsen huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot. Tämän lisäksi kansilehteen kirjataan tietojen luovutusta koskevat tiedot, mikäli tietoja on luovutettu sivulliselle (mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja on luovutettu).*
- *Oppilashuoltokertomuksen tiedot ovat ehdottomasti salassa pidettävää tietoa, joten tietoja ei saa antaa sivulliselle (= henkilö, joka ei osallistu asianomaisen lapsen oppilashuollon tarpeen selvittämiseen tai sen toteutukseen), jos siihen ei ole asianomaisen henkilön tai hänen laillisen edustajansa kirjallista, yksilöityä suostumusta (Liite 7) tai tiedon luovuttamiseen oikeuttavaa lain säännöstä.*

- *Lapsen siirtyessä toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen, on aikaisemman koulutuksen järjestäjän pyydettävä lapsen tai tämän huoltajan kirjallinen suostumus siihen, että oppilashuollon kerromuksesta voidaan siirtää sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta.*
- *Terveystenhoitaja, koulukuraattori ja -psykologi tekevät tapaamisesta lisäksi omat kirjaukset käytösään oleviin asiakas/potilastietojärjestelmiin.*

Yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa, kuten perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoido

Yhteistyö Raision perhepalveluiden toimijoiden kanssa on kuvattu tarkemmin aiemmin tässä asiakirjassa.

Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja huoltajien kanssa

Niin yhteisöllistä kuin yksilöllistä oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen ja huoltajien kanssa. Yksilöllisen oppilashuollon yhtenä kulmakivenä on lapsen huoltajien vapaaehtoisuuteen perustuva osallisuus, kuten yksilöllistä oppilashuoltoa käsittelevässä luvussa on kuvattu.

Lapset osallistuvat yhteisöllisen oppilashuoltotyön suunnitteluun, toteuttamiseen ja kehittämiseen esimerkiksi kummitoiminnan kautta. Oppilashuoltotyön toteutusta lapset pääsevät arvioimaan viihtyvyys- ja kiusaamiskyselyiden kautta.

Huoltajat voivat osallistua oppilashuoltotyön suunnitteluun ja sen kehittämiseen vanhempainyhdistysten ja -iltojen kautta. Oppilashuollon laatua selvittävien kyselyiden avulla huoltajat voivat antaa palautetta oppilashuollon toimivuudesta. Jatkossa kerätään myös systemaattisesti palautetta vanhemmilta toteutetuista toiminnoista (esim. vanhempainillat, koulutulokkaiden vanhempien info) ja pyritään sitä kautta kehittämään toimintaa ja vanhempien osallisuutta.

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen huoltajille ja yhteistyötahoille

Oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedotetaan huoltajia ja yhteistyötahoja aina lukuvuoden alussa sekä tarvittaessa sen aikana. Huoltajia tiedotetaan Wilman kautta sekä vanhempainilloissa. Oppilashuoltosuunnitelma on nähtävissä esiopetusyksiköissä.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opetuksen järjestäjä seuraa esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelman toteutumista.

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Näitä ovat seurannasta vastuussa oleva tahosiopetuksessa, seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi sekä seurannan aikataulu. Lisäksi kuvataan seurantatietojen käsittely ja hyödyntäminen esiopetuksen oppilashuollon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen lapsille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen oppilashuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.

Yksikkökohtaiset oppilashuoltoryhmät seuraavat oppilashuoltosuunnitelman toteutumista. Ryhmä saa tietoa oppilashuollon toteutumisesta ja tarpeista esiopetuksen henkilöstöltä, oppilashuollon asiantuntijoilta, yhteistyötahoilta, lapsilta ja huoltajilta. Ryhmä käyttää arvioinnissa, seurannassa ja toiminnan suunnittelussa apuna myös säännöllisesti tehtyjen kyselyiden ja selvitysten tuloksia lasten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toimintaympäristön turvallisuudesta.